

ЗСП дозволяє представити бізнес у чотирьох проекціях, тобто передбачає відповіді на чотири запитання:

- 1) як організацію оцінюють клієнти (аспект клієнта)?
- 2) які процеси можуть забезпечити організації виключні конкурентні переваги (внутрішньо-господарський аспект)?
- 3) яким чином можна досягти подальшого поліпшення стану організації (аспект інновацій та навчання)?
- 4) як оцінюють організацію акціонери (фінансовий аспект)?

Впровадження ЗСП як нового методу управління здатне активізувати функції управління, які спрямовані на вирішення наявних економічних проблем кожного окремого підприємства сфери ЖКГ.

Запровадження ЗСП дозволить досягнути результатів, що сприятимуть перетворенню всієї системи управління в дієдатну в цілому (просту, гнучку, прозору, мобільну, ефективну), крім того дозволять постійно контролювати зміну ключових факторів та швидко і гнучко реагувати на зміни на мікро- та макрорівні, дадуть можливість вирішувати значну кількість завдань, що сприятиме підвищенню як ефективності, так і якості функціонування підприємств ЖКГ.

Таким чином, для досягнення поставлених цілей підприємствам ЖКГ доцільно своєчасно обирати ЗСП як новий метод управління для вирішення оперативних, тактичних та стратегічних завдань в сучасних трансформаційних умовах розвитку економіки України.

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПРЕВЕНТИВНО-ПРОАКТИВНОЇ МОДЕЛІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Л. М. МЕЛЬНИК, к. е. н.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Liliana-mel@list.ru

В сучасних трансформаційних умовах з метою отримання довгострокових конкурентних переваг питання сталого розвитку підприємства набуває зростаючої важливості, оскільки вони є первинною ланкою економічної системи і відіграють головну роль у життєдіяльності сучасного суспільства.

Вважається загально визнаним, що сталий розвиток підприємства базується на реалізації триєдиної концепції (Triple Bottom Line – TBL), що об'єднує три основних аспекти діяльності: економічної, соціальної та екологічної. Тобто за принципом «триєдиного підсумку» бізнес впливає на: економіку через створення робочих місць і виплату податків; на соціальну складову за рахунок забезпечення рівного доступу до робочих місць, справедливую оплату праці, а також соціальні програми різної спрямованості; на екологію через контроль над використовуваними технологіями та інвестиції з метою захисту навколишнього середовища. Тут варто наголосити, що ставлячи перед собою мету досягнення прибутковості, тобто ефективності економічної складової, підприємства часто нівелюють значення соціальної і ще більше екологічної складових. Разом з тим, реалізація стратегії бізнесу шляхом інтеграції трьох видів діяльності в сукупності дозволяє сформуванню сприятливого іміджу підприємства, привабливого для зовнішніх і внутрішніх зацікавлених сторін.

Аналіз результативності екологічної політики та екологічного менеджменту в країнах ЄС за останні десятиліття показав, що найбільш значущим на локальному та регіональному рівнях є стан і ефективність екологічного менеджменту на господарюючих суб'єктах, які формують основне екологічне навантаження, використовують природні ресурси, інвестують кошти в природоохоронні заходи [1]. Виходячи з цього є підстави стверджувати про зміну концепції діяльності підприємства у контексті досягнення його сталого розвитку.

Вирішення питань екологічної безпеки господарської діяльності на рівні підприємства в країнах ЄС полягає в переході від екологічно пасивної до екологічно реактивної моделі (очищення викидів і скидів «на кінці труби»), далі до активної (використання найкращих економічно і технічно доступних маловідходних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій без надмірних витрат), превентивної або попереджувальної (зменшення або виключення утворення емісій і відходів у місцях їх можливої появи, зменшення споживання вихідної сировини, матеріалів та енергії в технологічних процесах) і превентивно-проактивної моделі, що ототожнюється з поняттям «чисте виробництво». Таким чином більшість компаній прагнуть вести соціально відповідальний бізнес, формують свій екологічний імідж як одна з основних переваг у гострій конкурентній боротьбі за ринки збуту своєї продукції та послуг.

Враховуючи заявлені прагнення України стати повноправним членом Європейського Союзу, вітчизняні господарюючі суб'єкти, у т. ч. машинобудівні підприємства, повинні поступово переходити на превентивно-проактивну модель екологізації діяльності. Сутність даної моделі побудована на прогнозуванні проблем і їх вирішення до того моменту, коли вони переростуть у катастрофічне явище, що вимагатиме негайних дій. В її основі лежить ідея поступового досягнення чистого виробництва і повсякчасного моніторингу господарської діяльності підприємства з можливістю виявлення у ній вузьких місць.

Підсумовуючи, доцільно відзначити, що на даний момент майже кожна європейська компанія прагне розробити і впровадити свою систему екологічного менеджменту з метою поступової реалізації концепції чистого виробництва і зниження негативного впливу на навколишнє середовище.

ОСОБЕННОСТИ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО БИЗНЕСА В УСЛОВИЯХ КРИЗИСНОГО СОСТОЯНИЯ ЭКОНОМИКИ

В. И. ТОРКАТЮК, О. М. ОВЧЕЛУПОВА, С. О. ЛАРИНА, М. В. ПРИМАК,
С. В. МУРАЕВ

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А. Н. Бекетова*

Процесс становления и развития инновационного бизнеса в условиях кризисного состояния экономики Украины основан на непрерывном совершенствовании производительных сил и производственных отношений. Реализация инновационного бизнеса должна основываться на новейших, передовых технологиях и соответствующей им технической основе. Для этого необходимо задействовать имеющийся интеллектуальный потенциал (ученых, специалистов высшей квалификации, предпринимателей) с целью создания и эффективного использования инноваций для реализации своей деятельности.

Основной проблемой ускорения инноваций в народном хозяйстве является нахождение таких экономических механизмов взаимодействия науки и производства, которые стимулировали бы как стремление малого инновационного бизнеса к удовлетворению потребностей рынка инноваций, так и достижение наибольшего эффекта от научных разработок и наиболее